

LL

Llà, també escrit là, V. *allà* (ELL) + *Llabeleda*, V. *patamoll* (PATI) i *pantà*

És *Llaberia* (nom d'origen aràbic *al-habariya*), E.T.C. I, 266, i no pas *Llaveria* (ALCM).

«*Llabrés*, llinatge existent a Mall. i Men., variant gràfica de *llebrers*, plural de *llebrer*» (ALCM). No ho nego, però aquest nom d'animal en plural...? ¹

¹ També *Cabrés* sembla plural de *cabrer* i és nom de fonts provinent del greco-llatí CAPRASIVS. Essent *ἀστως* terminació onomàstica tan productiva en grec i havent-hi els noms *Λεπρεύς*, *Λέπρεος*, *Λεπρέας*, *Λεπρέατης*, no estariem en un cas paral·lel?

LLAC I, del ll. LACUS, -ūs, 'bassa', 'estany', 'llac', ¹⁵ 'dipòsit de líquids', 'cup, trull'; en el significat de 'llot, fang enganxós' (II) se sol admetre que sigui el mateix mot, cosa possible partint del sentit de 'solatge fangós que es fa en les basses', 'pòsit dels cups', que des d'aquí hauria passat a designar altres dipòsits o concrecions (III), més sòlides com les llacors de conreus argilosos, i fins petrificades, com el *llécol* o *llecorella*; però la història i etimologia de II i III no ha estat gaire estudiada, i no és segur que en aquests significats (sobretot III) no es tracti d'un mot originàriament ²⁰ *llac* II (infra).

La paraula que ens ocupa no ha estat mai una ³⁰ rara en la llengua; però encara menys, en cap dels seus aspectes, ha pertangut mai al vocabulari més quotidià. El terme de la vida corrent ha estat sempre *estany*, cosa que relegava *llac*, en el seu primer caire (I) a un tipus lingüístic distingit, de termes usats poc sovint. ³⁵

BMeatge ho diu del llac infernal, al·ludint per metonímia a l'infern, en frases de David: «que les ànimes fossen immortals --- sabent clarament, --- di: —Senyor, no jaquesques la mia ànima en infern— --- e plus avant: —Senyor, tu has del·liurada la mia ànima d'infern, e has salvat mi dels devallants al *llac* --- has co-

neguda la mia resurrecció» (*Somni* I, NCL., 47.22); al mateix paisatge mític el refereix StVicentF: «après, mostrà-li los tres inferns --- e hay set *lacs* molt grans, no *lacs* d'aygua, mas yo-us diré: lo primer *lac* és ple de plom fus cremant, lo segon ---» (*Serm.* II, 61.10); JRoig sembla aplicar-lo a un gorg insondable, i més aviat artificial: «dones / --- / sens centener / són la madexa, / e joc de flexa / per cego fet: / fir cascun tret / fora-l terror; / sens cap, carrer / o atzucac, / e sens fons *lac* / e brolladòs; / de voladòs / vidres, ampolles / ---» (*Spill*, 7808).

No triguem gaire a acollir-lo els lexicògrafs; val a dir que no es pot destriar des de quin punt es guien per models llatins o estrangers, i fins a quin recullen matèria pròpia: «*lac* de aygua viva: *lacus*; *lacuna*, palus», Busa-N. 1507 (D-III-2.12), «lo *lach*: der see», 1502, *Vocab. Cat.-Alemany* (lín. 1778); és equivalent Jacme Marc (1372) no portant definicions, per més versemblant que sigui que es refereixi a *llac* I i *llac* II (infra).

De llacs en tenim molts en els nostres Pirineus, però en aquests s'ha usat sempre *ESTANY* (vegeu); dir *llac* per a aquests o el de Banyoles ha estat sempre cosa artificial, deplorable i blasmable calc del francès o el castellà, o imitació llatina o italiana. Potser no sempre fou tan radical això, però a penes queda algun rastre toponímic de LACUS en terra mossàrab —vegeu el repetit NL val. *Llàcua/Llàcova/Llècua* que sembla venir d'un plural LACUA (d'un neutre LACŪ) en el sentit de 'basses' (*EntreDL*)—; o en l'extrem NO., on només excepcionalment, pel que fa a la Vall d'Àneu, sembla ser tradicional d'anomenar així *Lo Llac de Rausare*, terme d'Isavarre; però, en aquest mateix terme i en els altres veïns, n'hi ha força dotzenes, i de tots es diu *estany* (*L'estany Blau*, *estany de Rius* etc.); fins els que estan soldats, o petrificats toponímicament: *estany de Tristaina* TRIA STAGNA, *Estany-Gémèna* STAGNA GEMINA, *Estany-Gento*, *Estanyllong* etc.; un cas de LACUS amb tal soldadura fòssil és *La-Frescau* a la capçalera de Cabdella < *Lac Frescal*, amb dissimilació entre les L-L, que no hauria estat possible si la soldadura